

USTAWA
z dnia 22 kwietnia 2005 r.
o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej
Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady:

- 1) postępowania wobec osób zobowiązanych do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, jeżeli egzekucja prowadzona przez komornika sądowego jest bezskuteczna;
- 2) przyznawania zaliczek alimentacyjnych dla osób samotnie wychowujących dzieci, uprawnionych do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) bezskuteczności egzekucji - oznacza to egzekucję, w wyniku której nie wyegzekwowano należności z tytułu świadczeń alimentacyjnych za okres trzech ostatnich miesięcy;
- 2) dłużniku alimentacyjnym - oznacza to osobę zobowiązaną do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, wobec której egzekucja jest bezskuteczna;
- 3) organie właściwym dłużnika - oznacza to wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego;
- 4) organie właściwym wierzyciela - oznacza to wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej;
- 5) osobie uprawnionej - oznacza to osobę uprawnioną do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, jeżeli:
  - a) osoba uprawniona jest wychowywana przez osobę samotnie wychowującą dziecko, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych,
  - b) osoba uprawniona jest wychowywana przez osobę pozostającą w związku małżeńskim z osobą, która przebywa w zakładzie karnym powyżej 3 miesięcy albo jest całkowicie ubezwłasnowolniona,
  - c) jest osobą uczącą się, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych;
- 6) wywiadzie środowiskowym - oznacza to rodzinny wywiad środowiskowy, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej;
- 7) zaliczce alimentacyjnej - oznacza to kwotę wypłaconą przez organ właściwy wierzyciela osobie uprawnionej na poczet należnego świadczenia alimentacyjnego, ustalonego na podstawie tytułu wykonawczego, jeżeli egzekucja jest bezskuteczna.

Rozdział 2

Zasady postępowania wobec dłużników alimentacyjnych

Art. 3. 1. W przypadku bezskutecznej egzekucji świadczenia alimentacyjnego komornik sądowy prowadzący postępowanie jest obowiązany do poinformowania organu właściwego dłużnika o stanie egzekucji i przyczynach jej bezskuteczności.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, organ właściwy dłużnika przekazuje komornikowi sądowemu wszelkie informacje istotne dla skuteczności egzekucji.

3. Organ właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego informuje sąd o wszelkich przejawach opieszałości komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu.

4. Komornik, nie rzadziej niż co pół roku, przekazuje prezesowi sądu informacje o działaniach podejmowanych w toku postępowań prowadzonych przeciwko osobom zobowiązanym do alimentacji i do zwrotu należności z tytułu zaliczki alimentacyjnej.

Art. 4. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 3 ust. 1, ośrodek pomocy społecznej, na wniosek organu właściwego dłużnika, przeprowadza wywiad środowiskowy u dłużnika alimentacyjnego.

2. W przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swych zobowiązań z

powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika:

1) zwraca się do właściwego urzędu pracy o przedstawienie informacji o możliwościach aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego;

2) występuje, w razie braku możliwości aktywizacji zawodowej, z wnioskiem do starosty o skierowanie dłużnika do prac organizowanych na zasadach robót publicznych, określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. W przypadku uniemożliwienia przez dłużnika alimentacyjnego przeprowadzenia wywiadu, o którym mowa w ust. 1, lub odmowy podjęcia prac, o których mowa w ust. 2, lub uchylania się od nich, organ właściwy dłużnika informuje podmiot uprawniony do złożenia wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

4.

Art. 5. 1. Organ właściwy dłużnika, w przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w art. 4 ust. 3, kieruje do starosty wniosek o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.

2. Na podstawie wniosku, o którym mowa w ust. 1, starosta wydaje decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy.

3. Zwrot zatrzymanego prawa jazdy następuje na wniosek organu właściwego dłużnika po stwierdzeniu ustania przyczyn zatrzymania.

Art. 6. 1. Organ właściwy wierzyciela po otrzymaniu informacji, o której mowa w art. 4 ust. 3, może wytoczyć powództwo przeciwko osobom zobowiązanym w dalszej kolejności na podstawie art. 132 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.(5)).

2. W postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o udziale prokuratora w postępowaniu cywilnym.

3. Organ właściwy wierzyciela może zlecić ośrodkowi pomocy społecznej przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u osób, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 3

Zaliczka alimentacyjna

Art. 7. 1. Zaliczka alimentacyjna, zwana dalej „zaliczką”, przysługuje osobie uprawnionej do ukończenia 18 roku życia albo, w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej, do ukończenia 24 roku życia.

2. Zaliczka przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 583,00 zł.

Art. 8. 1. Zaliczka przysługuje do wysokości świadczenia alimentacyjnego, nie więcej jednak niż:

1) w przypadku gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki - 170,00 zł dla osoby uprawnionej albo 250,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) w przypadku gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej, uprawnione do zaliczki - 120,00 zł dla osoby uprawnionej albo 170,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2. W przypadku gdy dochód rodziny nie przekracza 50 % kwoty, o której mowa w art. 7 ust. 2, kwotę zaliczki, o której mowa w ust. 1, zwiększa się do:

1) w przypadku gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki - 300,00 zł dla osoby uprawnionej albo 380,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) w przypadku gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej, uprawnione do zaliczki - 250,00 zł dla osoby uprawnionej albo 300,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

3. Zaliczka nie przysługuje, jeżeli osoba uprawniona:

1) przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;

2) zawarła związek małżeński;

3) jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko.

4. Przy ustalaniu prawa do zaliczki do dochodu rodziny nie wlicza się otrzymywanej zaliczki.

5. Rada gminy może, w drodze uchwały, podwyższyć kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2. Podwyższenie zaliczek alimentacyjnych finansowane jest ze środków organu właściwego wierzyciela.

6. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej przekazał organowi właściwemu wierzyciela informację, że osoba uprawniona lub jej przedstawiciel marnotrawią wyplacaną jej zaliczkę lub wydatkują ją niezgodnie z przeznaczeniem, organ właściwy wierzyciela może przekazywać należną osobie zaliczkę w całości lub w części w formie rzeczowej.

Art. 9. Przy ustalaniu prawa do zaliczki i jej wysokości:

1) w razie ustalenia łącznej kwoty świadczeń alimentacyjnych dla kilku osób uprawnionych, za kwotę świadczeń alimentacyjnych przysługujących jednej osobie uważa się część łącznej kwoty proporcjonalną do liczby osób, dla których ustalono świadczenia alimentacyjne;

2) w razie ustalenia świadczeń alimentacyjnych więcej niż jednym tytułem egzekucyjnym od różnych osób, za kwotę świadczeń alimentacyjnych przysługujących jednej osobie uważa się kwotę świadczeń alimentacyjnych przysługujących na podstawie wszystkich tytułów egzekucyjnych.

Art. 9a. Organ właściwy wierzyciela oraz organ właściwy dłużnika mogą upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej do prowadzenia postępowania wobec dłużników alimentacyjnych oraz postępowania w sprawach zaliczek, a także do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach.

Art. 10. 1. Prawo do zaliczki ustala organ właściwy wierzyciela począwszy od miesiąca, w którym został złożony u komornika sądowego wniosek wraz z wymaganą dokumentacją, do końca okresu zasiłkowego.

1a. W przypadku gdy świadczenia alimentacyjne dochodzone są od dłużnika alimentacyjnego zamieszkałego za granicą Rzeczypospolitej Polskiej, osoba mająca prawo do świadczeń alimentacyjnych składa do organu właściwego wierzyciela wniosek o ustalenie prawa do zaliczki alimentacyjnej łącznie z informacją sądu okręgowego o stanie egzekucji lub zaświadczeniem zagranicznej instytucji egzekucyjnej o stanie egzekucji świadczeń alimentacyjnych za okres trzech ostatnich miesięcy oraz wymaganą dokumentacją.

1b. Osobie, o której mowa w ust. 1a, zaliczka przysługuje począwszy od miesiąca, w którym osoba złożyła wniosek do sądu okręgowego o wykonanie wyroku, ustalającego prawo do świadczeń alimentacyjnych, w państwie zamieszkania dłużnika alimentacyjnego.

2. Ustalenie prawa do zaliczki następuje na wniosek osoby uprawnionej do zaliczki, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna prawnego.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, składa się za pośrednictwem komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne na rzecz osoby uprawnionej.

4. Komornik dołącza do wniosku o przyznanie zaliczki zaświadczenie o bezskuteczności prowadzonego postępowania egzekucyjnego, w tym informację o wysokości wyegzekwowanego świadczenia alimentacyjnego.

5. Organ właściwy wierzyciela wydaje decyzję administracyjną o przyznaniu zaliczki na podstawie:

1) wniosku o przyznanie zaliczki;

2) zaświadczenia komornika sądowego o bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych i wysokości wyegzekwowanych świadczeń alimentacyjnych;

2a) informacji sądu okręgowego o stanie egzekucji lub zaświadczenia zagranicznej instytucji egzekucyjnej o stanie egzekucji świadczeń alimentacyjnych;

3) oświadczenia wnioskodawcy o:

a) spełnianiu warunków określonych w ustawie, w tym o niewystępowaniu okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 3,

b) przekazaniu komornikowi sądowemu wszystkich znanych mu istotnych informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego wobec dłużnika alimentacyjnego;

4) informacji osoby, o której mowa w ust. 2, o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych do alimentacji względem osoby uprawnionej, na podstawie ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy;

5) innych niezbędnych dokumentów określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych.

6. Prawo do zaliczki ustala się w wysokości, o której mowa w art. 8, na okres zasiłkowy.

7. Organ właściwy wierzyciela po upływie kwartału dokonuje rozliczenia pomiędzy wypłaconą zaliczką a wyegzekwowanym przez komornika świadczeniem alimentacyjnym.

8. Wysokość zaliczki w następnym kwartale stanowi różnicę pomiędzy świadczeniem alimentacyjnym albo kwotami, o których mowa w art. 8, a wysokością wyegzekwowanego świadczenia alimentacyjnego.

Art. 10a. Organ właściwy wierzyciela może bez zgody strony zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy której strona nabyła prawo do zaliczki, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do zaliczki albo osoba nienależnie pobrała zaliczkę.

Art. 11. 1. Organ właściwy wierzyciela wstrzymuje wypłatę zaliczki:

1)

2) w przypadku odmowy udzielenia organowi właściwemu wierzyciela informacji mających wpływ na wypłatę zaliczki lub podania informacji nieprawdziwych;

3) w przypadku odmowy udzielenia komornikowi sądowemu przez osobę uprawnioną do zaliczki lub jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub podania informacji nieprawdziwych.

2. W przypadku udzielenia informacji, o których mowa w ust. 1, wznawia się wypłatę zaliczki od miesiąca, w którym wpłynęły informacje, do końca okresu zasiłkowego. Jeżeli wznowienie wypłaty wstrzymanej zaliczki nie nastąpi do końca okresu zasiłkowego, prawo do zaliczki wygasa.

3. Komornik sądowy jest obowiązany udzielić organowi właściwemu wierzyciela informacji mających wpływ na wypłatę zaliczki.

Art. 12. 1. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości zaliczek wypłaconych osobie uprawnionej, powiększonej o 5 %.

2. 50 % kwoty, o której mowa w ust. 1, stanowi dochód własny gminy, pozostałe 50 % tej kwoty stanowi dochód budżetu państwa.

3. Organ właściwy wierzyciela przekazuje komornikowi sądowemu decyzję przyznającą zaliczkę.

4. Decyzja stanowi podstawę przekazywania przez komornika sądowego organowi właściwemu wierzyciela kwot wyegzekwowanych od dłużnika pozostałych po zaspokojeniu świadczeń alimentacyjnych.

5. Po otrzymaniu decyzji o przyznaniu osobie uprawnionej zaliczki komornik sądowy przekazuje na wyodrębniony rachunek bankowy organu właściwego wierzyciela kwoty wyegzekwowane od dłużnika alimentacyjnego, aż do pełnego pokrycia należności.

6. W przypadku gdy w okresie wypłaty zaliczki należność nie zostanie zaspokojona, po zaprzestaniu wypłaty zaliczki komornik sądowy przekazuje organowi właściwemu wierzyciela kwoty ściągnięte od dłużnika alimentacyjnego, pozostałe po zaspokojeniu świadczeń alimentacyjnych.

7. Wniosek osoby uprawnionej do zaliczki o zawieszenie lub umorzenie postępowania egzekucyjnego nie wywołuje skutków dla postępowania egzekucyjnego zmierzającego do zaspokojenia należności.

Art. 13. 1. Po wydaniu decyzji o przyznaniu zaliczki postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu osoby uprawnionej jest prowadzone w dalszym ciągu według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), z zastrzeżeniem art. 12 ust. 3-6.

2. Dłużnik alimentacyjny, przeciwko któremu prowadzona jest egzekucja świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby uprawnionej, nie może żądać zwolnienia z egzekucji powołując się na zapłacenie świadczeń alimentacyjnych do rąk osoby uprawnionej.

Art. 14. 1. Zmiany w wysokości zaliczki na skutek zmiany wysokości świadczenia alimentacyjnego dokonuje się od miesiąca wpływu tytułu egzekucyjnego do komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne.

2.

Art. 15. Osoba, która pobrała nienależnie zaliczkę, jest zobowiązana do jej zwrotu.

Art. 16. Organ właściwy wierzyciela może umorzyć należności dłużnika alimentacyjnego z tytułu wypłaconych zaliczek, a także wierzyciela z tytułu nienależnie pobranej zaliczki, uwzględniając sytuację dochodową i rodzinną tych osób.

Art. 17. 1. Przyznawanie i wypłata zaliczek jest zadaniem administracji rządowej zleconym gminie.

2. Zaliczki oraz koszty ich obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa na świadczenia rodzinne.

3. Koszty obsługi zaliczek wynoszą 3 % wydatków na zaliczki alimentacyjne.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o ustalenie prawa do zaliczki oraz odpowiednich zaświadczeń, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnej i prawidłowej realizacji tego zadania.

5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych o wydatkach na zaliczki alimentacyjne poniesionych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin, uwzględniając w szczególności terminy i sposoby ich przedstawiania oraz wzory tych sprawozdań.

6. Systemy informatyczne stosowane w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie stanowią integralne części systemów informatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych.

Art. 18. 1. Kwota, o której mowa w art. 7 ust. 2, oraz wysokość zaliczki podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Datę pierwszej weryfikacji ustala się na dzień 1 września 2006 r.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy o świadczeniach rodzinnych, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, a także przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.).

Rozdział 4

Zmiany w przepisach obowiązujących

Przepisy końcowe

Art. 28. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 27 niniejszej ustawy, zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych.

Art. 29. 1. Osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, wychowywana przez osobę pozostającą w związku małżeńskim, nabywa prawo do zaliczki, przez okres jednego roku, jeżeli osoba pozostająca w związku małżeńskim złożyła do sądu pozew o rozwód albo separację i spełnione są pozostałe warunki określone w ustawie.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do składu rodziny nie wlicza się małżonka zobowiązanego przez sąd do alimentacji.

Art. 29a. Komornik w 2005 r. może przyjąć wniosek o ustalenie prawa do zaliczki alimentacyjnej oraz wydać zaświadczenie o bezskuteczności prowadzonego postępowania egzekucyjnego oraz o wysokości wyegzekwowanego świadczenia alimentacyjnego według wzoru, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie wzoru wniosku o ustalenie prawa do zaliczki alimentacyjnej oraz odpowiednich zaświadczeń, przed dniem 1 września 2005 r.

Art. 30. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 27 pkt 28, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 maja 2004 r.;
- 2) art. 27 pkt 23, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 2005 r.;
- 3) art. 7-18, art. 26 lit. a, art. 27 pkt 1, pkt 2 lit. a, b, c, d, e, f, g, i, j, pkt 3-9, 10, 11, 13, 17, 18, 25, 26, 29, 30 oraz art. 28, które wchodzi w życie z dniem 1 września 2005 r.;
- 4) art. 26 lit. b, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2006 r.